

ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΟΛΟΓΙΑΣ (του Γιάννη Ζήση)

✘ Β' Μέρος του άρθρου [«Τα αίτια, τα όρια και τα αποτελέσματα της πολιτικής γενικολογίας»](#)

Το κοινό σε ένα βαθμό ρυθμίζεται-καθοδηγείται -υπό ορισμένες βέβαια συνθήκες- και, συνεπώς, δεν χρειάζεται η αναφορά σε αυτό, όπως βέβαια δεν χρειάζεται και η αναφορά στο συγκεκριμένο ή ουσιαστικό πεδίο της διακυβέρνησης και της δημοκρατικής διαβούλευσης και συμμετοχής. Φυσικά, δεν λειτουργεί ορθά ο ρόλος της επιστημονικής θεώρησης και, κατ' ουσίαν, η τεχνοκρατία καταλήγει στο να είναι διεύθυνση οικονομικών-πολιτικών συμφερόντων και όχι επιστημονική προσέγγιση ζητημάτων με όρους θεσμών.

Ας δούμε όμως τα όρια της πολιτικής γενικολογίας. Στον βαθμό που αρχίζει να αναπτύσσεται μια ισχυρή απαξίωση της πολιτικής η πολιτική γενικολογία μπορεί να ενισχυθεί λόγω της απόκλισης που υπάρχει μεταξύ του πεδίου δυνατοτήτων και πολιτικών επιλογών και του πεδίου της πολιτικής επιθυμίας του κοινού, επειδή αυτή η γενικολογία επιχειρεί με αυτόν τον τρόπο να συγκαλύψει αυτή την απόκλιση. Ταυτόχρονα, μπορεί να λειτουργήσει σαν ιμάντας επιβίωσης στη μεταβατική φάση σύγχυσης, επειδή καθυστερεί την αποκάλυψη αυτής της απόκλισης και πείθει για την ευόδωση των ελπίδων στο μέλλον.

Αν όμως η απαξίωση της πολιτικής ολοκληρωθεί και επικαιροποιηθεί από πλευράς του κοινού, τότε η πολιτική γενικολογία λειτουργεί σαν ένας πολιτικός θόρυβος και πολιτικός πληθωρισμός της επικοινωνίας και αρχίζει πλέον να λειτουργεί σαν πεδίο αναλωσιμότητας και ανακύκλωσης του στελεχιακού δυναμικού του πολιτικού τοπίου.

Τα όρια, συνεπώς, της πολιτικής γενικολογίας είναι

εξελισσόμενα ανάλογα με τις συνθήκες υπό τις οποίες λειτουργούν τα κόμματα, οι πολιτικές και οι πολιτικοί. Επομένως, υπάρχει μια διακύμανση και στην επιλογή του είδους της πολιτικής γενικολογίας και θα μπορούσαμε να πούμε ότι το τελευταίο στάδιο της πολιτικής γενικολογίας είναι το στάδιο της διαβεβαίωσης περί του αντιθέτου πριν ακριβώς συμβεί το αληθινά επικείμενο γεγονός, π.χ. ένα πολιτικό κραχ.

Τέτοιες απότομες μεταπτώσεις που εκδηλώνουν μια ασυνέχεια ανάμεσα στο πεδίο της πολιτικής επικοινωνίας και στο πεδίο της πολιτικής εξέλιξης υπάρχουν στην ιστορία και διαμορφώνονται π.χ. σε διαδικασίες όπως στο πέρασμα από την ειρήνη στον Παγκόσμιο Πόλεμο, στις πολύ μεγάλες οικονομικές κρίσεις και σε κρίσιμα και καθοριστικά στάδιά τους κλπ.

Εκεί ακριβώς μπορεί να λειτουργήσουν δυναμικές απότομης μεταστροφής του πολιτικού κλίματος και θεμελιακής νέας δυναμικής. Όμως αυτές οι συνθήκες μπορούν να λειτουργήσουν και μέσα από τη μακρά επώαση, η οποία μπορεί να εκδηλώσει μια αναγεννητική δυναμική αρχικά και στην συνέχεια καταστροφική του πολιτικού τοπίου, όπως ακριβώς έχει γίνει σε πολλές μεγάλες επαναστάσεις μεταξύ των οποίων κορυφαία είναι η Γαλλική. Είναι δείγμα αυτής της πολιτικής εξέλιξης και της μετατόπισης της πολιτικής επικοινωνίας ή της ανάπτυξης της πολιτικής επικοινωνίας.

Η ανάπτυξη της πολιτικής επικοινωνίας στη Γαλλική Επανάσταση είχε ως χαρακτηριστικά:

- α) Ένα μακρό θεωρητικό υπόβαθρο: την αμφισβήτηση του απολυταρχισμού.
- β) Την αποδοχή προοδευτικών ιδεών από τη μορφωτική ελίτ αλλά και κυρίως από την αναδυόμενη οικονομική ελίτ.
- γ) Μια μακρά επώαση μέσα από οικονομικές κρίσεις και πολιτικές.
- δ) Μια θεσμική ανασύνταξη με τη σύγκλιση των τάξεων προκειμένου να διευθετηθούν κρίσιμες πολιτικές αποφάσεις διακυβέρνησης.

Αυτή η συνδρομή παραγόντων διαμόρφωσε και ένα νέο πλαίσιο πολιτικής επικοινωνίας που είχε θεωρητικά αποθέματα από τον Ρουσσώ, τον Μοντεσκιέ, εν γένει τον Διαφωτισμό και τον Εγκυκλοπαιδισμό, είχε στελεχιακή αναγέννηση μέσω της αντιπροσώπευσης από στοχαστές ή παράγοντες ισχύος (όπως ο Μιραμπό και άλλοι) στη διαδικασία της αφετηρίας – δηλαδή, υπήρχε ένα ανθρώπινο δυναμικό διαφοροποιημένο από την κατεστημένη τάξη – και έτσι προέκυψε ένα συνεχές δυναμικό που λειτούργησε με ένα τεράστιο πολιτικό και ιστορικό απόηχο. Σε άλλες περιπτώσεις δεν μπορούν να λειτουργήσουν τέτοιες συνέργειες πολιτικής μεταστροφής. Βέβαια, η πολιτική μεταστροφή μπορεί να εξαρτηθεί από πολλές συγκυρίες, όπως εξαρτήθηκε ειδικά στην περίπτωση της Γερμανίας στο διάστημα του Μεσοπολέμου.

Αυτές οι μεταπτώσεις του πολιτικού κλίματος δεν είναι σύνηθες φαινόμενο και απαιτούν μια μακρά επώαση και συνδρομή παραγόντων.

Ο πολιτικός λόγος βασικά είναι λόγος ευκτικός και διαβεβαιωτικός. Τα διαβεβαιωτικά όρια, η διαβεβαιωτική του διαπίστευση, έχει συγκεκριμένο ορίζοντα και διαφοροποιημένη δυναμική κατά περίπτωση. Ο ευκτικός λόγος έχει επίσης συγκεκριμένη πειστικότητα.

Υπάρχει, βέβαια, και μια τρίτη συνιστώσα που είναι το προγραμματικό περιεχόμενο είτε στην ευκτικότητα είτε στη διαβεβαίωση. Σε αυτό ακριβώς το σημείο ρυθμίζεται η ουσιαστικότητα του λόγου τόσο στο ευκτικό όσο και στο διαβεβαιωτικό περιεχόμενο του.

Τα όρια λοιπόν, τόσο τα ευκτικά όσο και τα διαβεβαιωτικά, συνδέονται με τα προγραμματικά όρια. Τα προγραμματικά όρια επηρεάζονται από το επίπεδο της ηθικής ή της εντιμότητας των κινήτρων και ταυτόχρονα επηρεάζονται από την πολιτική ικανότητα. Η πολιτική ικανότητα δεν είναι όμως θέμα πρωταρχικά

πολιτικού λόγου. Είναι ένα θέμα που πρέπει να συνεκτιμάται σε επίπεδο ηγεσίας, σε επίπεδο ομάδας αλλά και σε επίπεδο συνολικού συστήματος και κοινωνίας.

Εν γένει, μπορεί να πει κανείς ότι ο λόγος ως προσωπείο και όπως έχει καλλιεργηθεί στην καθημερινή μας επικοινωνία αναδεικνύεται και στην πολιτική. Η ρητορική ευκολία ή γενικολογία αναδεικνύεται ταυτόχρονα με μια υπανάπτυξη και απλοϊκότητα της σκέψης, δηλαδή έχουμε συνδυασμό της ανάπτυξης του λόγου ή της ομιλίας μέσα και από ένα μαζικό πεδίο της πολιτικής μαζί με την απλοϊκότητα της σκέψης και τη σοφιστική τεχνική. Ο πολιτικός λόγος εξελίσσεται σε πεδίο θεμελιώδους αναξιοπιστίας αλλά και θεμελιώδους ευθύνης και για τη δημοκρατική συμμετοχή του κοινού.

Η γραφειοκρατική διεύρυνση της πολιτικής όπως επίσης η διεύρυνση των δημοκρατικών της διαδικασιών, δηλαδή η διττότητα η υπηρεσιακή ή η αύξηση του ορίζοντα θητείας και συμμετοχής σε πολιτικά όργανα και σε πολιτικές διαδικασίες, έχει διευρύνει μόνον ορισμένως το φάσμα του πολιτικού λόγου ως εμπειρία, ως βιωματικό πλαίσιο και γνώση.

Ένας άλλος παράγοντας που συνδέεται με την πολιτική γενικολογία και που είναι συναφής και με τα όριά της είναι η διαμόρφωση μιας κυρίαρχης κατεύθυνσης που αφορά ζητήματα μακροχρόνιας ανάγκης, τόσο σε ότι αφορά την αναδιοργάνωση του κράτους όσο και στον αναπτυξιακό χαρακτήρα της οικονομίας, όπως π.χ. με όρους «πράσινη ανάπτυξη», «πράσινη οικονομία», «πράσινη επιχειρηματικότητα». Γενικότερα, η πολιτική γενικολογία αναπτύσσεται με μια πρωιμότητα ανώριμη έναντι του πραγματικού πεδίου για αναδυόμενους τομείς, αλλά και με μια υστέρηση διαχρονική στα πολιτικά αιτήματα και στα αιτήματα του πολίτη για συμμετοχή στην διαμόρφωση της πολιτικής κοινωνίας.

Γιάννης Ζήσης, συγγραφέας

Πρώτη δημοσίευση: 9 Ιουνίου 2015

(solon.org.gr)

Διαβάστε επίσης:

- [Τα αίτια της πολιτικής γενικολογίας](#)
- [Τα αποτελέσματα του πολιτικού λόγου και της πολιτικής γενικολογίας](#)